

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра обліку та аудиту

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до виконання курсової роботи з курсу
«ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ»
для спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Діджитал-облік і контроль»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
денної та заочної форми навчання
ступінь вищої освіти «Магістр»**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Радою спеціальностей ОНАХТ
протокол № 6 від 27 червня 2022 р.

Одеса ОНТУ 2022

Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Фінансовий аналіз» для здобувачів вищої освіти ступеню «Магістр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Діджитал-облік і контроль» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання / Укл. канд. екон. наук, доцент Т.М. Ступницька, канд. екон. наук, доцент О.П. Антонюк, доктор екон. наук, професор Купріна Н.М., Одеса: ОНТУ, 2022. 43 с.

Методичні вказівки розглянуто та рекомендовано до видавництва на засіданні кафедри обліку та аудиту
Протокол № 20 від 22 .06.2022 р.

Затверджено Методичною Радою зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».
Протокол № 6 від 27 .06. 2022 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ринкові умови господарювання спонукають підприємства підвищувати ефективність виробництва, конкурентоздатність продукції, активізувати підприємництво. Становлення ринкової економіки в Україні обумовило реформування бухгалтерського обліку в країні з виділенням фінансового та управлінського, введення нового плану рахунків та формування фінансової звітності відповідно до вимог національних та міжнародних стандартів та розподіл аналітичних досліджень на фінансові і управлінські з їх подальшим розвитком за методичними підходами, властивими ринковій економіці..

За допомогою фінансового аналізу оцінюють фінансовий стан підприємства, ступінь його фінансової стійкості, платоспроможності, кредитоспроможності, проводять аналіз фінансових результатів, рентабельності та прибутковості підприємства, його грошових потоків, ділової активності, ймовірності його банкрутства та ефективність підприємницької діяльності підприємства.

Кваліфікований фахівець з обліку та аудиту повинен добре володіти сучасними прийомами фінансового аналізу і вміти самостійно його виконувати.

Згідно з навчальним планом, студенти ступеню «магістр» денної та заочної форм навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування» виконують курсову роботу з дисципліни «Фінансовий аналіз», яка розглядається як один з етапів підготовки до виконання дипломної роботи.

Метою виконання курсової роботи є систематизація і поглиблення теоретичних знань студентів з фінансового аналізу, набуття і розвиток навичок самостійного аналізу та узагальнення числового матеріалу, обґрунтування удосконалення аналітичної роботи в інтересах досягнення позитивних фінансових результатів діяльності підприємства та розрахунок резервів підвищення ефективності діяльності підприємства.

Курсову роботу виконують за матеріалами одного з підприємств харчової промисловості (хлібопекарського, консервного, виноробного, спиртового, лікерогорілочного, пивоварного, цукрового, м'ясопереробного, олійножирового, олійноекстракційного, кондитерського, харчоконцентратного тощо) або галузі хлібопродуктів (мукомельного, круп'яного, комбікормового, хлібоприймального тощо).

Джерелами інформації для виконання курсової роботи є форми фінансової (бухгалтерської) звітності про діяльність підприємства за два роки та регістри бухгалтерського обліку.

2. СКЛАД, ЗМІСТ І СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з дисципліни «Фінансовий аналіз» повинна мати такий склад:

- Титульний аркуш
- Завдання на курсову роботу
- Зміст курсової роботи
- Вступ
- 1. Техніко-економічна характеристика підприємства
- 2. Фінансовий аналіз діяльності підприємства
- Висновки та пропозиції
- Список використаної літератури
- Додатки (форми річної фінансової звітності про діяльність підприємства).

Зразок «*Титульного аркуша*» та «*Завдання на курсову роботу*» наведені в додатках А, Б та В даних методичних вказівок.

«*Зміст курсової роботи*» оформлюють на окремому аркуші, наводячи назви всіх розділів і підрозділів курсової роботи та номери сторінок, з яких вини починаються.

У «*Вступі*» (2-3 с.) обґрунтовується необхідність і важливість виконання фінансового аналізу діяльності підприємства, встановлюються його мета, завдання, методи, об'єкт і предмет, а також база (конкретне підприємство), за даними якої виконується курсова робота.

«*Техніко-економічна характеристика підприємства*» (2-4 с.) повинна містити відомості про місце розташування підприємства, форму власності на засоби виробництва, виробничу структуру і склад підприємства, історію, стан та перспективи його розвитку, асортимент продукції та ринок збуту продукції.

«*Фінансовий аналіз діяльності підприємства*» (20-25 с.) виконують за кожним окремим об'єктом діяльності підприємства за допомогою відповідних аналітичних таблиць, з'ясовуючи зміни показників діяльності підприємства в звітному році порівняно з попереднім, та виявляючи фактори, які вплинули на ці зміни. При цьому слід навести необхідні розрахункові формули і детальні розрахунки за ними. Порядок виконання даного розділу курсової роботи наведений в розділі 6 даних методичних вказівок «Методичні вказівки до виконання розділу 2.Фінансовий аналіз діяльності підприємства».

«*Висновки та пропозиції*» (3...4 с.) про результати діяльності підприємства слід сформулювати після завершення аналізу, оцінити зміну показників діяльності підприємства в звітному році порівняно з попереднім (змінилися вони на краще, чи навпаки стали гіршими) і відобразити їх у таблиці, за формою, наведеною в додатку Д. Необхідно також виявити резерви можливого поліпшення показників і підвищення ефективності діяльності підприєм-

ства. Для практичного використання результатів аналізу необхідно сформулювати перелік конкретних пропозицій щодо поліпшення діяльності підприємства.

«Додатки» до курсової роботи повинні містити такі основні форми річної фінансової звітності про діяльність підприємства :

- форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»;
- форма №3 «Звіт про рух грошових коштів»;
- форма №4 «Звіт про власний капітал»;
- форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Процес підготовки і виконання курсової роботи складається з таких етапів:

- складання плану роботи;
- визначення мети та методів дослідження;
- підбір і вивчення літературних джерел, складання бібліографії (списку літератури);
- підбір інформаційних матеріалів про діяльність підприємства та їх перевірка;
- укладання техніко-економічної характеристики підприємства;
- виконання фінансового аналізу діяльності підприємства;
- оформлення курсової роботи, подання її керівникові на перевірку;
- доопрацювання роботи після перевірки керівником і підготовка до захисту;
- захист курсової роботи.

На кожному з цих етапів роботи студент проявляє максимальну самостійність при активній взаємодії з керівником курсової роботи.

4. ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота містить дві частини:

1. Текстову частину.
2. Додатки у вигляді форм річної фінансової звітності підприємства.

Текстову частину курсової роботи виконують з одного боку аркушів білого паперу формату А4 розміром 210x297 мм., дотримуючись таких полів: верхнє, ліве та нижнє – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм.

Обсяг текстової частини курсової роботи повинен становити **35...40** сторінок **рукописного** тексту.

При цьому необхідно дотримуватись рівномірної щільності, контрастності та чіткості зображення.

При рукописному оформленні курсової роботи можна використовувати чорнило або пасту синього, фіолетового та чорного кольору.

При комп'ютерному оформленні курсової роботи слід користуватися шрифтом Times New Roman № 14, **міжрядковим інтервалом 1,5**.

У таблицях слід використовувати шрифт №12 та одинарний міжрядковий інтервал.

Перед початком друку тексту на ПК слід вибрати мову викладення матеріалу і установити автоматичне перенесення слів у тексті, тоді не буде великих відстаней між словами в рядках.

Обсяг текстової частини курсової роботи **при комп'ютерному оформленні** повинен становити **25-30** сторінок.

Скорочення слів у тексті не допускається крім загальноприйнятих скорочень відповідно до Держстандарту.

Сторінки курсової роботи слід нумерувати арабськими цифрами наскрізно через увесь текст, проставляючи їх у правому верхньому або нижньому кутку аркуша паперу. Титульний аркуш входить в загальну нумерацію роботи, але номер на ньому не проставляють.

Розділи, підрозділи, пункти та підпункти повинні мати заголовки (назви), які слід писати з абзацного відступу з великої букви без переносу слів та без крапки наприкінці. Їх нумерують *арабськими цифрами*: розділи нумерують в межах викладення сутності роботи числами 1, 2, 3 тощо; підрозділи нумерують в межах розділу числами, які містять номер розділу та порядковий номер підрозділу через крапку; пункти нумерують в межах підрозділу числами, які містять номер розділу, номер підрозділу і номер пункту через крапки; підпункти нумерують в межах пункту числами, які містять номер розділу, номер підрозділу, номер пункту та номер підпункту через крапки.

Якщо в тексті є формули і є посилання до них у тексті, їх слід нумерувати арабськими числами в дужках праворуч від формули.

Числовий матеріал, як правило, оформляють у вигляді таблиць. Над лівим верхнім кутком таблиці пишуть слово "*Таблиця 1 - Назва таблиці*" з великої літери і проставляють її порядковий номер арабським числом шляхом наскрізної нумерації по тексту курсової роботи або шляхом відокремленої нумерації за розділами курсової роботи (в такому разі номер таблиці матиме номер розділу і номер таблиці в ньому через крапку, номер першої таблиці в кожному розділі буде позначено числом 1). В цьому ж рядку розміщують заголовок (назву) таблиці без переносу слів і без крапки наприкінці. Таблицю розміщують після першого нагадування про неї в тексті на тій же сторінці або на наступній. При перенесенні таблиці на наступну сторінку шапку таблиці повторюють, а над нею пишуть "*Продовження табл. ____*"

Список використаної літератури (10-15 найменувань) розміщують у певному порядку: Закони України, постанови Верховної Ради, Укази Прези-

дента України, постанови Кабінету міністрів, офіційні нормативні документи й інструкції галузевих міністерств та відомств. Потім розміщують відомості про використані книги (монографії, підручники, довідники тощо), статті в періодичних виданнях, методичні вказівки тощо.

Список використаної літератури оформлюється за вимогами стандарту «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис» (ДСТУ 8302:2015) або за допомогою використання ресурсів: <https://4ref.ontu.edu.ua/> або <http://vak.in.ua/do.php>.

Додатки до текстової частини курсової роботи розміщують в порядку нагадування про них у тексті, кожний з нової сторінки. Кожний додаток повинен мати заголовок (назву), над яким посередині верхнього рядка аркуша пишуть слово «Додаток _» з великою буквою поруч, що його позначає (нумерує). Додатки позначають послідовно великими буквами українського алфавіту, крім букв Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ. Заголовок (назву) додатка пишуть посередині наступного рядка аркуша без переносу слів і без крапки наприкінці. Додатки повинні мати наскрізну нумерацію сторінок з усією курсовою роботою.

Додатки до курсової роботи у вигляді форм звітності про діяльність підприємства позначати не треба.

5. ДООПРАЦЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ ЗАХИСТ

Готову, оформлену за всіма правилами курсову роботу студент подає керівникові для перевірки. Отримавши роботу після її перевірки керівником, студент уважно вивчає помилки.

Виправлення помилок у тексті роботи не допускається, їх виправлення слід оформити на окремих аркушах паперу й додати до курсової роботи разом з необхідними доповненнями.

Захист курсової роботи проводиться перед комісією у складі трьох викладачів кафедри та керівника роботи.

Захист курсової роботи передбачає коротку доповідь студента (5-7 хвилин) та відповіді на запитання викладачів. В процесі захисту студент повинен показати свої знання з конкретних питань фінансового аналізу та вміння їх використати в роботі з матеріалами підприємства для пошуку резервів підвищення ефективності його фінансової діяльності.

6. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ РОЗДІЛУ 2. «ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

Цей розділ є основним в курсовій роботі. В процесі його виконання послідовно аналізують окремі об'єкти діяльності підприємства, тобто здійснюють:

1. Обов'язкові розділи:

- загальний аналіз фінансового стану підприємства;
- аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства;
- аналіз фінансових результатів діяльності підприємства;
- аналіз ймовірності банкрутства підприємства.

2. Вибіркові розділи:

- аналіз ділової активності підприємства;
- аналіз грошових потоків та кредитоспроможності підприємства;

Варіант вибіркового розділу студент вибирає за останньою цифрою залікової книжки.

Наприклад:

Якщо номер залікової книжки студента становить «200412», студент виконує вибіркового розділ «Аналіз ділової активності підприємства» (табл. 1).

Таблиця 1 – Перелік варіантів вибіркового розділу курсової роботи

Остання цифра шифру залікової книжки студента	0-4	5-9
Варіант вибіркового розділу	2.5. Аналіз ділової активності підприємства	2.6. Аналіз грошових потоків та кредитоспроможності підприємства

Детальний розгляд кожного об'єкта забезпечується виділенням в його складі окремих елементів (наприклад, аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства: аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками; аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками, аналіз ліквідності балансу підприємства, тощо).

Аналіз кожного елемента об'єкта діяльності підприємства має містити:

- коротку характеристику показника і необхідність його аналізу;
- складання аналітичної таблиці та розрахунки;
- короткі висновки про характер змін показника (позитивний чи негативний) з виявленням факторів, які вплинули на ці зміни.

Детальна схема виконання розділу 2. «Фінансовий аналіз діяльності підприємства» може бути такою:

2. ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Обов'язкові розділи: 2.1-2.4

2.1. Загальний аналіз фінансового стану підприємства

Загальний аналіз фінансового стану підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Аналіз динаміки валюти балансу

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис.грн.:			
- попереднього року			
- звітного року			

За даними табл. 2.1 слід зробити висновки про характер зміни валюти балансу в звітному році порівняно з попереднім.

Для більш глибокого виявлення якості динаміки валюти балансу необхідно провести поглиблений аналіз динаміки валюти балансу на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.			
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.			
3. Валюта балансу, тис.грн.:			
- на початок року			
- на кінець року			
4. Середнє річне значення валюти балансу*, тис.грн.			

* Розраховується за допомогою середньої арифметичної за період, що аналізується.

Після виконання розрахунків необхідно зробити відповідні висновки про ефективність вкладення підприємством грошових коштів в формування його активів.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюють за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300				
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095				
– в % до активів					x
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195				
– в % до активів					x
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110				
– в % до активів					x
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120÷1155				
– в % до активів					x
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165				
– в % до активів					x
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190				
– в % до активів					x
– у тому числі витрати майбутніх періодів **, тис. грн.	1170				
– в % до активів					x
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис.грн.	1200				
– в % до активів					x

* якщо у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» інформація про вартість активів підприємства наводиться ще й у додаткових статтях, їх необхідно додати у склад відповідних показників табл. 2.3.

** величина витрат майбутніх періодів наводиться у разі, якщо вона складає не менш ніж 20% від суми оборотних активів.

За даними табл. 2.3 необхідно і зробити відповідні висновки про зміни складу, структури та величини активів підприємства та їх складових.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195						x		
– запаси	1100, 1110								
– дебіторська заборгованість	1120÷ 1155								
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165								
– інші оборотні активи	1170, 1190								

За даними табл. 2.4 необхідно і зробити відповідні висновки щодо динаміки оборотних активів та змін у їх структурі за досліджуваний період.

Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємств

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%	за структурою
1. Сфера виробництва в тому числі:							
– виробничі запаси*							
– незавершене виробництво*							
– поточні біологічні активи							
– витрати майбутніх періодів							
2. Сфера обігу в тому числі:							
– готова продукція*							
– грошові кошти							
– дебіторська заборгованість							
– товари*							

Продовження табл. 2.5

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%	за структурою
– інші**							
Всього оборотний капітал		100		100			–

* Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності», розділ VIII «Запаси».

** В склад інших оборотних активів необхідно включити вартість розділу «Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття».

За даними табл. 2.5 необхідно і зробити відповідні висновки щодо динаміки оборотного капіталу та змін у його структурі за досліджуваний період.

Аналіз використання оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз використання оборотних коштів

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000				
2. Середньорічні залишки оборотних коштів, * тис. грн., в т.ч.	Ф № 1 р. 1195				
2.1. Запаси*	Ф № 1 р.1100,1110				
2.2. Кошти в розрахунках*	Ф № 1 р.1125÷1155				
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції*	Ф № 1 р.1160, 1165				
2.4. Інші оборотні активи*	Ф № 1 р.1170, 1190				
3. Кількість днів в періоді	х	360	360		
4. Одноденна виручка, тис. грн..	р. 1 : р. 3				
5. Потреба в оборотних коштах одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3				
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615				
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2				
8. Коефіцієнт завантаженості	р.2 : р. 1				
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7 або р.2 : р.4				

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни дебіторської заборгованості
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками **: <ul style="list-style-type: none"> – за виданими авансами – з бюджетом, – в тому числі з податку на прибуток – з нарахованих доходів – із внутрішніх розрахунків 	1130÷ 1145								
	1130								
	1135								
	1136								
	1140								
	1145								
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155								

* якщо у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» міститься додаткова стаття «Векселі отримані», її необхідно додати до п.1.1 таблиці 2.7.

** якщо у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» інформація про вартість дебіторської заборгованості за розрахунками наводиться ще й у додаткових статтях, їх необхідно додати у п.1.2 табл. 2.7.

За даними табл. 2.7 необхідно зробити відповідні висновки щодо динаміки дебіторської заборгованості та змін у її структурі за досліджуваний період.

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення здійснюється за даними форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.8.

За даними табл. 2.7 необхідно зробити відповідні висновки щодо динаміки абсолютної величини дебіторської заборгованості та її частки за строками непогашення.

Таблиця 2.8 – Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення

Показники		Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги		Інша поточна дебіторська заборгованість		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%
Попередній рік	Всього, в тому числі:					x	x
	– до 12 місяців					x	x
	– від 12 до 18 місяців					x	x
	– від 18 до 36 місяців					x	x
Звітний рік	Всього, в тому числі:						
	– до 12 місяців						
	– від 12 до 18 місяців						
	– від 18 до 36 місяців						

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900				
1. Власний капітал, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495				x
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095				x
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1595				x
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1500 ÷ 1515				
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1520, 1525				
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1695				x

Продовження табл. 2.9

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600, 1610				x
–в тому числі короткострокові кредити банків, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600				x
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн. – в % до усіх джерел	1605, 1615÷1645				x
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1660				x
3.4. Інші поточні зобов'язання – в % до усіх джерел	1665,1690				x
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис.грн. – в % до усіх джерел	1700				x

* якщо у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» інформація про вартість джерел формування активів підприємства наводиться ще й у додаткових статтях, їх необхідно додати у склад відповідних показників табл. 2.9.

За даними табл. 2.9 необхідно і зробити відповідні висновки про зміни складу, структури та величини джерел формування активів підприємства та їх складових.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	1495				
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1400				x
2. Капітал у дооцінках, тис. грн. – в % до власного капіталу	1405				x
3. Додатковий капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1410				x

Продовження табл. 2.10

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
4. Резервний капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1415				x
6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн. – в % до власного капіталу	1420				x
7. Неоплачений капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1425				x
8. Вилучений капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1430				x

За даними табл. 2.10 необхідно зробити відповідні висновки про зміни складу, структури та величини власного капіталу підприємства та його елементів.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф № 2 р. 2350 (2355)			
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн.*, в тому числі:	Ф № 1 р. 1300			
– основного капіталу*	Ф № 1, р. 1095			
– оборотного капіталу*	Ф № 1 р. 1195			
в тому числі – власного оборотного капіталу*	Ф № 1 р. 1495 – р. 1095			
3. Рентабельність капіталу, %				
4. Рентабельність основного капіталу, %				
5. Рентабельність оборотного капіталу, %				
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %				

* Розраховується за допомогою середньої арифметичної за період, що аналізується.

За даними табл. 2.11 необхідно розрахувати рентабельність капіталу підприємства (як відношення величини чистого прибутку до відповідної середньої річної суми капіталу) в кожному році, а також оцінити зміну її рівня.

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1605÷1645, 1690						x		
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1605, 1615								
1.2. Кредиторська заборгованість за розрахунками**:	1610, 1620÷1645								
– за довгостроковими зобов'язаннями	1610								
– з бюджетом,	1620								
– у т.ч. з податку на прибуток	1621								
– зі страхування	1625								
– з оплати праці	1630								
– за одержаними авансами	1635								
– за розрахунками з учасниками	1640								
– із внутрішніх розрахунків	1645								
1.3. Інші поточні зобов'язання	1690								

* якщо у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» міститься додаткова стаття «Векселі видані», її необхідно додати у п.1.1 табл. 2.12.

** якщо у формі №1 «Баланс» інформація про вартість кредиторської заборгованості за розрахунками наводиться ще й у додаткових статтях, їх необхідно додати у п.1.2 таблиці 2.12.

За даними табл. 2.12 необхідно зробити відповідні висновки щодо динаміки кредиторської заборгованості та змін у її структурі за досліджуваний період.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства можна виконати за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.13 .

Таблиця 2.13 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.				
2. За розрахунками*:				
– з бюджетом,				
– у т.ч. з податку на прибуток				
– за виданими авансами				
– зі страхування				
– з оплати праці				
– за одержаними (отриманими) авансами				
– за розрахунками з учасниками				
– із внутрішніх розрахунків				
3. Інші види заборгованості				
Всього				

* якщо у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» інформація про вартість дебіторської та кредиторської заборгованості за розрахунками наводиться ще й у додаткових статтях, їх необхідно додати у п. 2 табл. 2.13.

За даними табл. 2.13 необхідно зробити відповідні висновки щодо перевищення дебіторської або кредиторської заборгованості та зробити відповідні висновки щодо цих змін.

2.2. Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства

Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства здійснюють за допомогою даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок попереднього року	на кінець попереднього року	на кінець звітного року
1. Власний капітал (1495)			
2. Необоротні активи (1095)			
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)			
4. Короткострокові кредити банків (1600)			
5. Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)			
6. Запаси (1100)			
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (ряд. 3 – ряд. 6)			
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів (ряд. 5 – ряд. 6)			
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)			
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві			

За даними табл. 2.14 необхідно визначити тип фінансової ситуації на підприємстві та зробити відповідні висновки.

Відповідно до забезпеченості запасів, згаданими варіантами фінансування, розрізняють чотири типи фінансової стійкості:

1. *Абсолютна стійкість* – цей тип фінансової ситуації зустрічається рідко та вказує, що для забезпечення запасів достатньо власного оборотного капіталу, платоспроможність підприємства гарантовано:

$$\text{Запаси} < (\text{Власний оборотний капітал} + \text{Короткострокові кредити банків})$$

2. *Нормальна стійкість* – для забезпечення запасів залучають власний (постійний) капітал та короткострокові кредити та позики, платоспроможність гарантована:

$$\text{Запаси} = (\text{Власний оборотний капітал} + \text{Короткострокові кредити банків})$$

3. *Нестійкий, передкризовий (критичний) фінансовий стан* – для забезпечення запасів крім власного оборотного капіталу та короткострокових кредитів і позик залучають джерела, які послаблюють фінансову напругу (наприклад, кредиторську заборгованість), платоспроможність порушено, але є можливість її відновити за рахунок скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів:

$$\text{Запаси} \leq (\text{Власний оборотний капітал}) + (\text{Короткострокові кредити банків}) + \text{Джерела, які послаблюють фінансову напругу: кредиторська заборгованість}$$

4. *Кризовий фінансовий стан* – для забезпечення запасів, не вистачає зазначених джерел їх фінансування, підприємству загрожує банкрутство, поновлення запасів відбувається за рахунок коштів, які сформувалися за рахунок уповільнення оборотності кредиторської заборгованості.

$$\text{Запаси} > (\text{Власний оборотний капітал}) + (\text{Короткострокові кредити банків}) + \text{Джерела, які послаблюють фінансову напругу: кредиторська заборгованість}$$

Аналіз фінансовій стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії (К _{авт})	1495				більше 0,5
	1900				
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів (К _ф)	1595+1695+ +1700				менше 1,0
	1495				
3. Наявність власних оборотних коштів (ОК _{вл})	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095				збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу (К _{ман})	1495 – 1095				0,4...0,6
	1495				
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (К _з)	1495 – 1095				0,1
	1195+1200				

За даними табл. 2.15 необхідно порівняти відносні показники фінансової стійкості підприємства з нормативними значеннями, визначити тенденцію щодо їх змін та зробити відповідні висновки.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» допомогою табл. 2.16.

Таблиця 2.16 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітнього року

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A_1 – Найбільш ліквідні активи (1160+1165)			P_1 – Найбільш термінові зобов'язання (1605+1615÷1660+1690+1700)				
A_2 – Активи, які можна реалізувати швидко (1120÷1155+1190)			P_2 – Короткострокові пасиви (1600+1610)				
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170+1200)			P_3 – Довгострокові пасиви (1500÷1520)				
A_4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами (1095)			P_4 – Постійні пасиви (1495+1665+1525+1526)				
<i>Баланс</i>			<i>Баланс</i>				

За даними табл. 2.16 необхідно визначити чи є ліквідним баланс підприємства на підприємстві та зробити відповідні висновки.

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (або табл.2.16) за допомогою табл. 2.17.

Таблиця 2.17 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	
а	б	в	1	2	3	3-2
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	$\frac{1195+1200}{1695}$	= 2,0				

Продовження табл. 2.17

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	
а	б	в	1	2	3	3-2
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1195+1200-1100-1110	1,0				
	1695					
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1160+1165	> 0,2				
	1695	[0,25... 0,35]				

За даними табл. 2.17 необхідно порівняти відносні показники ліквідності підприємства з нормативними значеннями, визначити тенденцію щодо їх змін та зробити відповідні висновки.

2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюють за допомогою даних форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.18.

Таблиця 2.18– Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150						
2. . Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180						
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)		x		x		

Продовження табл. 2.18

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200 + 2220 – –2250 –2255						
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240 – 2270						
6. Фінансовий результат до оподаткування	2290 (2295)		100,0		100,0		

За даними табл. 2.18 необхідно зробити висновок про структуру і зміну фінансових результатів діяльності підприємства.

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.19.

Таблиця 2.19 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000				
2. Собівартість реалізованої продукції	2050				
3. Адміністративні витрати	2130				
4. Витрати на збут	2150				
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050- 2130-2150				

За даними табл. 2.19 необхідно проаналізувати зміну фінансового результату від основної операційної діяльності в звітному році порівняно з попереднім, а також вплив зміни складових факторів на фінансовий результат від основної операційної діяльності.

Аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.20.

Таблиця 2.20 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Операційна оренда активів										
2. Операційна курсова різниця										
3. Реалізація інших необоротних активів										
4. Штрафи, пені, неустойки										
5. Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення										
5. Інші операційні доходи і витрати, в тому числі:										
– відрахування до резерву сумнівних боргів	x				x					
– непродуктивні витрати і втрати	x				x					
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності				100				100		

За даними табл. 2.20 необхідно проаналізувати зміну фінансового результату від іншої операційної діяльності в звітному році порівняно з попереднім, а також вплив зміни складових факторів на суму фінансового результату від іншої операційної діяльності.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від інвестиційної, фінансової та іншої діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл.2.21 – 2.23.

За даними табл. 2.21– 2.23 необхідно зробити висновок про вплив різних видів інвестиційної, фінансової та іншої діяльності на загальну суму фінансового результату від інвестиційної, фінансової та іншої діяльності відповідно.

Таблиця 2.21 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від інвестиційної діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Інвестиції в асоційовані підприємства										
2. Інвестиції в дочірні підприємства										
3. Інвестиції в спільну діяльність										
Всього фінансовий результат від інвестиційної діяльності				100,0				100,0		

Таблиця 2.22 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Дивіденди		х				х				
2. Проценти	х				х					
3. Фінансова оренда активів										
4. Інші фінансові доходи і витрати										
Всього фінансовий результат від фінансової діяльності				100,0				100,0		

Таблиця 2.23 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Реалізація фінансових інвестицій										
2. Реалізація необоротних активів										
3. Реалізація майнових комплексів										
4. Не операційна курсова різниця										
5. Безоплатно одержані активи		x				x				
6. Списання необоротних активів	x				x					
7. Інші доходи і витрати										
Всього фінансовий результат від іншої діяльності				100,0				100,0		

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.24.

Таблиця 2.24 - Аналіз формування чистого прибутку

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2290 (2295)				
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300				
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290 (2295)– –2300				

За даними табл. 2.24 необхідно зробити висновок про зміну чистого прибутку та оцінити вплив змін складових факторів на його зміну.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл.. 2.25.

Таблиця 2.25 - Аналіз рентабельності виробництва

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Абс.відхил.
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	форма№2 р.2290 (2295)			
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма№1 р.1011*			
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма№1 р.1195*			
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3			
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%			

* Розраховується за допомогою середньої арифметичної за період, що аналізується.

За даними табл. 2.25 необхідно визначити рівень рентабельності виробництва та оцінити його зміну в звітному році порівняно з попереднім.

За допомогою прийому ланцюгових підстановок виявити вплив на зміну рентабельності виробництва в звітному році порівняно з попереднім таких факторів, як:

- зміна прибутку від звичайної діяльності до оподаткування;
- зміна середньої річної вартості основних засобів за основним видом діяльності;
- зміна середньої річної вартості оборотних коштів.

2.4. Аналіз ймовірності банкрутства підприємства

Аналіз ймовірності банкрутства підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за двох факторною моделлю Альтмана здійснюється за допомогою формули 1.

$$Z = -0.3877 - 1.0736 \cdot K_{\text{пл}} + 0579 \cdot \frac{\text{ПК}}{\text{П}} \quad (1)$$

де Z – показник ймовірності банкрутства

$K_{\text{пл}}$ – коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)

ПК – позиковий капітал (ф. №1, 1595+1695+1700)

П – сума пасивів (ф. №1, р. 1900)

Якщо $Z > 0$, констатується високий рівень банкрутства, при $Z < 0$ – низький.

За допомогою формули (1) необхідно визначити рівень Z -показника в звітному та попередньому роках та оцінити тенденцію його зміни в звітному році порівняно з попереднім.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта здійснюється за допомогою формули 2.

$$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D, \quad (2)$$

де

Цільові показники	Порядок розрахунку	Алгоритм розрахунку
A	$\frac{\text{Робочий капітал}}{\text{Загальна вартість активів}} ;$	$\frac{\text{р. 1195+1200 ф.№1}}{\text{р. 1300 ф.№1}}$
B	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків та відсотків}}{\text{Загальна вартість активів}} ;$	$\frac{\text{р.2290 (2295) ф.№2}}{\text{р. 1300 ф.№1}}$
C	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків}}{\text{Короткострокова заборгованість}} ;$	$\frac{\text{р.2290 (2295) ф.№2}}{\text{р. 1695 ф.№1}}$
D	$\frac{\text{Обсяг продажу}}{\text{Загальна вартість активів}} ;$	$\frac{\text{р.2000 ф.№2}}{\text{р. 1300 ф.№1}}$

За допомогою формули (2) необхідно визначити рівень Z -показника в звітному та попередньому роках, порівняти його зі значенням єдиної критичної точки (значення єдиної критичної точки відповідає значенню Z -показника у 0,862: отже, підприємство із достовірністю 92 % може бути віднесено до категорії потенційних банкрутів, якщо розрахункове значення Z -показника для ньо-

го менше за 0,862)та оцінити тенденцію її зміни в звітному році порівняно з попереднім.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за системою показників Бівера здійснюється за даними форм №1 «Баланс» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл..2.26.

Таблиця 2.26 – Система показників Бівера

Показники	Алгоритм розрахунку	Рекомендовані значення показників		
		Група I – стійкий фінансовий стан	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
1.Коефіцієнт Бівера	$\frac{p.(2350+2515) \text{ ф. №2}}{p. (1595+1695+1700) \text{ ф.№1}}$	0,4 – 0,45	0,17	-0,15
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	см. табл.. 2.17	≤3,2	≤2,0	≤1,0
3. Рентабельність капіталу за чистим прибутком	см. табл.. 2.11	6-8	4	-22
4. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{p. (1595+1695+1700) \text{ ф.№1}}{p. 1900 \text{ ф.№1}}$	≤0,37	≤0,50	≤0,80
5. Коефіцієнт покриття активів власним оборотним капіталом	$\frac{p.(1495 - 1095) \text{ ф.№1}}{p. 1300 \text{ ф.№1}}$	0,4	≤0,30	=0,06

За даними табл. 2.26 необхідно визначити рівень показників в звітному та попередньому роках, їх групу за рекомендованими значеннями та оцінити тенденцію їх зміни в звітному році порівняно з попереднім.

Вибіркові розділи 2.5 - 2.6

2.5. Аналіз ділової активності підприємства

Аналіз ділової активності підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз показників ділової активності підприємства здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.27 та 2.28.

Таблиця 2.27 – Аналіз показників ділової активності підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000				
2. Прибуток (збиток) до оподаткування, тис. грн.	Ф № 2 р. 2290 (2295)				
3. Середній розмір капіталу*, тис. грн.	Ф № 1 р. 1300				

* Розраховується за допомогою середньої арифметичної за період, що аналізується

За даними табл. 2.27 необхідно оцінити ступінь виконання «золотого правила» економіки підприємства, згідно якого прибуток повинен зростати більш високими темпами, ніж обсяг реалізації продукції та вартість майна підприємства та зробити відповідні висновки щодо ефективності господарської діяльності підприємства.

Таблиця 2.28 – Аналіз розрахункових показників ділової активності підприємства

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
<i>Вихідні показники</i>				
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.				
2. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.				
3. Середня річна вартість всього вкладеного капіталу, тис. грн.				
4. Середня річна вартість власного капіталу, тис. грн.				
5. Середня річна вартість основного капіталу, тис. грн.				
6. Середня річна вартість оборотного капіталу, тис. грн.				
7. Середня річна вартість власного оборотного капіталу, тис. грн.				
8. Середня річна вартість запасів, тис. грн.				
9. Середня річна вартість дебіторської заборгованості, тис. грн.				
10. Середня річна вартість готової продукції, тис. грн.				
11. Середня річна вартість кредиторської заборгованості, тис. грн.				

Продовження табл. 2.28

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
12. Валовий прибуток, тис.грн.				
13. Чистий прибуток, тис.грн.				
<i>Розрахункові показники</i>				
Показники	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення	Результат: (+) позитивний – негативний
1. Коефіцієнт оборотності всього вкладеного капіталу				
2. Коефіцієнт оборотності власного капіталу				
3. Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу				
4. Середній термін обороту оборотного капіталу, днів				
5. Коефіцієнт оборотності власного оборотного капіталу				
6. Коефіцієнт оборотності запасів				
7. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості				
8. Середній термін обороту дебіторської заборгованості, днів				
9. Коефіцієнт оборотності готової продукції				
10. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості				
11. Середній термін обороту кредиторської заборгованості, днів				
12. Рентабельність всього вкладеного капіталу, %				
13. Рентабельність власного капіталу, %				
14. Рентабельність основного капіталу, %				
15. Рентабельність оборотного капіталу, %				
16. Рентабельність власного оборотного капіталу, %				
17. Коефіцієнт сталості економічного росту				

За даними табл. 2.28 необхідно оцінити рівень ділової активності підприємства за розрахунковими показниками та зробити висновок щодо ефективності вкладення фінансових ресурсів у формування активів підприємства.

2.6. Аналіз грошових потоків та кредитоспроможності підприємства

Аналіз грошових потоків підприємства здійснюють за допомогою даних форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів» за допомогою табл. 2.29.

Таблиця 2.29 – Аналіз динаміки грошових потоків підприємства

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%
1. Залишок коштів на початок року (3405)		x		x		
2. Чистий рух грошових коштів від усіх видів діяльності (р. 3400), в тому числі:		100,0		100,0	x	x
2.1. Від операційної діяльності (3195)						
2.2. Від фінансової діяльності (3295)						
2.3. Від і інвестиційної діяльності (3395)						
3. Залишок коштів на кінець року (1-2)		x		x		

За даними табл. 2.29 необхідно проаналізувати грошові потоки підприємства за видами діяльності в звітному році порівняно з попереднім, а також вплив зміни складових факторів на суму чистого руху грошових коштів від усіх видів діяльності.

Визначення класу позичальника на прикладі досліджуваного підприємства здійснюється за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.30.

Таблиця 2.30 – Методика визначення класу позичальника (досліджуваного підприємства)

Найменування	Розрахунок	Значення	Бали
1. Показники фінансового стану			
<i>1.1. Показники ліквідності</i>			
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$Кал = \frac{А_{вл}}{Зп}$	$Кал < 0,1$	0
		$0,1 < Кал < 0,2$	50
		$Кал > 0,2$	75
Авл – високоліквідні активи, до яких належать грошові кошти, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції; Зп – поточні зобов'язання, що складаються з короткострокових кредитів та розрахунків з кредиторами			
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	$Кпл = \frac{Ал}{Зп}$	$Кпл < 0,2$	0
		$0,25 < Кпл < 0,5$	50
		$0,5 < Кпл < 0,75$	75
		$Кпл > 0,75$	100
Ал – ліквідні активи, які складаються з високоліквідних активів, дебіторської заборгованості та векселів одержаних			

Найменування	Розрахунок	Значення	Бали
3. Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття)	$K_{ЛЗ} = A_0 : Зп$	$K_{ЛЗ} < 1$	0
		$1 < K_{ЛЗ} < 1,5$	25
		$1,5 < K_{ЛЗ} < 2,0$	50
		$K_{ЛЗ} > 2,0$	75
A_0 – оборотні активи			
<i>1.2. Показники фінансової стійкості</i>			
1. Коефіцієнт автономії	$K_{авт} = Вк : А$	$K_{авт} < 0,1$	0
		$0,1 < K_{авт} < 0,5$	25
		$0,5 < K_{авт} < 1,0$	50
$Вк$ — власний капітал; $А$ — активи. При умові, якщо $Вк < 0$, коефіцієнт не розраховується			
2. Коефіцієнт незалежності	$K_c = Зк : Вк$	$K_c > 1,5$	0
		$1 < K_c < 1,5$	25
		$0,5 < K_c < 1,0$	50
		$0 < K_c < 0,5$	75
$Зк$ — залучені кошти, які складаються з довгострокових та поточних зобов'язань. При умові, якщо $Вк < 0$, не розраховується			
3. Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	$K_0 = ОК_{вл} : A_0$	$K_0 < 0,1$	0
		$0,1 < K_0 < 0,25$	25
		$0,25 < K_0 < 0,5$	50
		$K_0 > 0,5$	75
$ОК_{вл}$ – власний оборотний капітал, який розраховується як різниця між власним капіталом та необоротними активами ($ОК_{вл} > 0$). При умові, якщо $ОК_{вл} < 0$, коефіцієнт не розраховується			
4. Коефіцієнт маневреності власних коштів	$K_{ман} = (Вк - A_n) : Вк$	$K_{ман} < 0,25$	25
		$0,25 < K_{ман} < 0,5$	50
		$K_{ман} > 0,5$	75
A_n – необоротні активи. При умові, якщо $Вк < 0$ або $(Вк - A_n) < 0$, коефіцієнт не розраховується			
<i>1.3. Показники фінансово-економічної діяльності, які розглядаються в динаміці</i>			
1. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	$K_{дз} = Дз : (Вк + Дз)$	Зменшення	
$Дз$ – довгострокові зобов'язання			
2. Показники рентабельності та оборотності (при наявності у підприємства збитків показники рентабельності не розраховуються)			
2.1. Рентабельність активів	$R_a = Чп : A_{сер}$	Збільшення	
$Чп$ – чистий прибуток; $A_{сер}$ – середньорічна вартість активів розраховується як (активи на початок періоду + активи на кінець періоду) : 2			
2.2. Рентабельність продаж	$R_p = Чп : Чд$	Збільшення	
$Чд$ – чистий дохід			
3. Коефіцієнт оборотності активів	$K_{oa} = Чд : A_{сер}$	Збільшення	
4. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	$K_{оз} = Чд : ТМЗ_{сер}$	Збільшення	

Найменування	Розрахунок	Значення	Бали
ТМЗсер> – середньорічна вартість товарно-матеріальних запасів розраховується як (ТМЗ на початок періоду + ТМЗ на кінець періоду): 2			
5. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$K_{од} = Чд : Дсер$		Збільшення
Дсер – середньорічна сума дебіторської заборгованості розраховується як (дебіторська заборгованість на початок періоду + дебіторська заборгованість на кінець періоду): 2			
6. Коефіцієнт валового прибутку	$Квп = Вп : Чд$		Збільшення
Вп – валовий прибуток; Чд – чистий дохід			
7. Коефіцієнт якості дебіторської заборгованості	$КД_т = Дч : Дз$		Збільшення
Дч – дебіторська заборгованість за товари та послуги (чиста реалізаційна вартість); Дз – дебіторська заборгованість за товари та послуги (первісна вартість)			
8. Коефіцієнт кредиторської заборгованості	$КК_т = К_тд : К_тз$		Збільшення
К_тд – кредиторська заборгованість (довгострокові зобов'язання); К_тз – загальна кредиторська заборгованість (довгострокові та поточні зобов'язання)			
9 Коефіцієнт собівартості	$К_{св} = Св : В$		Зменшення
Св – собівартість реалізованої продукції; В – дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
Наведені вище показники розглядаються в динаміці за квартал (значення на початок та на кінець кварталу). За кожну позитивну зміну позичальнику додається 25 балів.			
<i>1.4. Обороти за рахунками</i>			
1. Достатність оборотів по рахунках до зобов'язань	$K = Нсм : Ск$	$К_д > 2,0$	100
		$1,5 < К_д < 2,0$	75
		$1,0 < К_д < 1,5$	50
		$0,5 < К_д < 1,0$	25
		$0,25 < К_д < 0,5$	10
		$К_д < 0,25$	0
Нсм – середньомісячні надходження на рахунки позичальника протягом трьох останніх місяців. У разі, якщо середньомісячні надходження більші, ніж середньомісячна виручка від реалізації за аналогічний період коефіцієнт розраховується як: $К_д = Вс : Ск$; Вс – середньомісячний дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) Ск – сума кредиту			
2. Оборот по всіх рахунках клієнта (в тис. грн.)	Розраховується як середньомісячні надходження на рахунки позичальника протягом трьох останніх місяців.	>10 000	100
		5000–9999	75
		2000–4999	60
		1000–1999	50
		500–999	30
		100–499	20
< 100	10		
3. Динаміка середньомісячних оборотів по рахунках		Збільшення	50
		Зменшення	0
При розрахунку використовуються середньомісячні обороти по рахунках за звітний квартал порівняно з попереднім кварталом. Для підприємств з сезонним характером виробництва дані за звітний квартал порівнюються з даними за аналогічний період минулого року			

Найменування	Розрахунок	Значення	Бали
4. Наявність рахунків в інших банках щодо частки їх середньомісячних оборотів в оборотах за всіма рахунками клієнта			
< 25 %			25
> 25 % та < 50 %			10
> 50 % та < 75 %			0
>75%та<100%			-25
Не має рахунків в інших банках			50
3. Кредитна історія			
1. Наявність погашених кредитів у банку розглядається за останні 3 роки, а в разі наявності декількох кредитів показник оцінюється за найгіршим	Кредитами не користувався		0
	Кредит і відсотки були погашені своєчасно		50
	Кредит та/ або відсотки погашалися з простроченням:		
	до 10 днів		-10
	від 10 до 30 днів		-20
	від 30 до 60 днів		-30
понад 60 днів			-50
2. Наявність діючих кредитів	Кредити є в інших банках		-25
	Є декілька кредитів у банку		-10
4. Об'єктивні фактори діяльності підприємства			
1. Місцезнаходження клієнта (фактичне)	м. Київ та область (для філіалів банку область, де розташовано філіал)		25
	інші області України		10
	країни СНД		5
	інші країни		0
2. Термін існування підприємства	Більше 5 років		50
	3–5 років		25
	1–3 роки		10
	Менше 1 року		5
3. Наявність контролю за поточною діяльністю клієнта:			
а) частка банку в статутному капіталі, %	>30		50
	> 20 < 30		25
	> 10<20		15
	>0 < 10		5
	0		0
б) керівник клієнта (директор, фінансовий директор, заступник директора— з правом підпису платіжних документів) є співробітником банку	Так		25
	Ні		0
4. Кількість місяців, що залишилася до погашення кредиту (від звітної дати на яку проводиться оцінка).	більше 12 місяців		5
	6–12 місяців		10
	3–6 місяців		25
	1–3 місяця		35
	до 1 місяця		50
5. Специфіка діяльності клієнта			
5.1. Сезонність діяльності		Так	-20
5.2. Наявність власної нерухомості, торгівельної мережі, зареєстрованої торгової марки		Так	30
5.3. Контрагенти за кредитною угодою	Постійні		25
	Разові		0

Продовження табл. 2.30

Найменування	Значення	Бали
5.4. Наявність постійної валютної виручки	Так	25
6. Рівень менеджменту:	Високий	20
	Достатній	0
	Низький	-20
5. Додаткові фактори		
1. Причетність (утягнення) позичальника в судові розгляди (наявність судових позовів до клієнта, можливість застосування до нього штрафних санкцій, арешт поточного рахунку тощо)	Так	-30
	Ні	0
2. Участь клієнта в спільних проектах, програмах з банком	Так	20
	Ні	0
3. Наявність державної підтримки клієнта	Так	20
	Ні	0

За даними табл. 2.30 необхідно розрахувати кількість набраних балів за результатами проведеної оцінки, визначити клас позичальника за допомогою допоміжної табл. 1, навести його характеристику та зробити відповідні висновки.

Допоміжна таблиця 1 – Шкала для визначення класу позичальника

Клас позичальника	Кількість балів
А — надійний	550 і більше
Б — мінімальний ризик	450—549
В — середній ризик	300—449
Г — високий ризик	200—299
Д — повний ризик	менше 200

Додаток А –
Зразок титульного аркуша для студентів денної форми

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки, бізнесу і контролю (денна форма навчання)

Кафедра обліку та аудиту

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ»

на тему _____
_____
_____

Виконавець _____ **студент(ка)** _____
(підпис) *(прізвище та ініціали)*

групи _____ **спеціальності** _____

Керівник _____
(підпис) *(посада, вчене звання, прізвище та ініціали)*

Одеса ОНТУ 20 _____

Додаток Б –
Зразок титульного аркуша для студентів заочної форми навчання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки, бізнесу і контролю (заочна форма навчання)

Кафедра обліку та аудиту

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ»

на тему _____
_____
_____

Виконавець _____ студент(ка) _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

групи _____ спеціальності _____

Керівник _____
(підпис) (посада, вчене звання, прізвище та ініціали)

Одеса ОНТУ 20____

Додаток В –
Зразок завдання на курсову роботу

Одеський національний технологічний університет

Факультет _____

Кафедра ***Обліку та аудиту***

Дисципліна ***«Фінансовий аналіз»***

Спеціальність ***«Облік і оподаткування»***

Освітньо-професійна програма ***«Діджитал-облік і контроль»***

Курс _____ Група _____ Семестр _____

ЗАВДАННЯ

на курсову роботу студентів(тці)

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема курсової роботи _____

---

2. Строк здачі студентом закінченої роботи _____

3. Вихідні дані до роботи

---

4. Зміст роботи (перелік питань, які підлягають розробці)

Продовження Додатка В

---

5. Дата видачі завдання “ ___ ” _____ 20__ року

Завдання прийняв до виконання _____
(підпис)

Керівник _____
(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів курсової роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки

Студент _____
(підпис)

Керівник _____
(підпис)

Додаток Д
Результати фінансового аналізу діяльності підприємства

Таблиця Д.1 – Результати фінансового аналізу діяльності підприємства
в звітному році порівняно з попереднім

Показники	Попере- дній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.				
2. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.				
3. Адміністративні витрати, тис.грн.				
4. Витрати на збут, тис.грн.				
5. Валовий прибуток, тис.грн.				
6. Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн.				
7. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.				
8. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн. в тому числі: - від основної операційної діяльності - від іншої операційної діяльності - від фінансової діяльності - від іншої діяльності				
9. Податок на прибуток, тис.грн.				
10. Чистий прибуток, тис.грн.				
11. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.				
12. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів				
13. Тривалість одного обороту оборотних коштів, днів				
14. Коефіцієнт автономії				
15. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів				
16. Наявність власних оборотних коштів				
17. Коефіцієнт маневреності власного капіталу				
18. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами				
19. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)				
20. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності				
21. Коефіцієнт абсолютної ліквідності				
22. Рентабельність виробництва, %				x
23. Рентабельність всього вкладеного капіталу, %				x
24. Рентабельність власного капіталу, %				x
25. Рентабельність основного капіталу, %				x
26. Рентабельність оборотного капіталу, %				x
27. Рентабельність власного оборотного капіталу, %				x

ЗМІСТ

	С.
1. Загальні положення	3
2. Склад, зміст і структура курсової роботи	4
3. Організація виконання курсової роботи	5
4. Порядок оформлення курсової роботи	5
5. Доопрацювання курсової роботи та її захист	7
6. Методичні вказівки до виконання розділу 2. „Фінансовий аналіз діяльності підприємства”	8
Загальний аналіз фінансового стану підприємства.....	9
Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства.....	19
Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.....	23
Аналіз ймовірності банкрутства підприємства.....	29
Аналіз ділової активності підприємства.....	30
Аналіз грошових потоків та кредитоспроможності підприємства	33
Додаток А – Зразок титульного аркуша для студентів денної форми навчання	38
Додаток Б – Зразок титульного аркуша для студентів заочної форми навчання	39
Додаток В – Зразок завдання на курсову роботу	40
Додаток Д – Результати фінансового аналізу діяльності підприємства	42